

12.17

(Patronladdat svartkrutsgevär stående)

Till SSSF årsmöte 2014 inkom en motion där författaren önskade att namnet på tävlingsklassen "12.17 (Patronladdat svartkrutsgevär stående)" till "Remington 12,7x44R". Motionsställaren ansåg att beteckningen 12.17 är oklar därför att patronhylsor, vapenlicenser mm. anger just beteckningen 12,7x44R.

Bakgrund

En Svensknorsk kommitté tillsattes den 25 oktober 1866 där länderna gemensamt skulle komma med förslag på bakladdningsgevär för bägge ländernas behov. Mellan åren 1865-1867 gjordes i Sverige prov med ett flertal gevär med tändnål och magasin. Av dom mekanismer som kommittén prövade fann dom den förbättrade Remingtonmekanismen vara den bästa.

En starkt bidragande orsak kan ha varit att det fanns 30000 gevär i förråd i Sverige och 12000 gevär i Norge som kunde modifieras med Remingtons system. Kalibern skulle vara samma som på 1860 års Wredesgevär och 1864 års kammarladdningsgevär, 12,17 mm. Den 8 maj 1867 beslutades det att Remingtonmekanismen skulle inköpas till det Svenska och Norska infanteriet.

Var kommer beteckningen 12.17 ifrån?

Kaliberbeteckningen kommer från den diameter som ges av måttet över bommarna hos ett räfflat vapen, med andra ord den största diametern hos en cylinder som stoppas in från mynningen. För ett räfflat vapen så måste kulan minst ha den diameter ges av bottenmåtten hos räfflorna för att inte gas skall läcka mellan kulan och räffelbotten.

Wredesgeväret har en kaliber på 0.41 decimaltum. En decimaltum kommer från den svenska foten (en halv aln) som motsvaras av 0,2969 meter så omräknat så blir det sålunda $0.2969/10 \times 0.41 = 0.0121729$ meter och multiplicerat med 1000 så får vi 12.1729 millimeter. Sverige antog metersystem den 1:a januari 1881 så fram till dess var det tum som gällde och även en lång tid efteråt.

Patronbeteckningarna 12.17x42 R och 12,7x44R

De första gevären var avsedda för en kantantänd patron (motsvarande dagens 22LR) och patronlängden var nominellt angiven till 42 millimeter men exakt mått vid tillverkningen var 41.57 millimeter. Kulan var cirka 23 millimeter lång, vägde 24 gram och drevs fram av 4.25 gram svartkrut. Patronlängden på bilden nedan är 41.3 millimeter beroende på tillverkningsstoleranser och liknande.

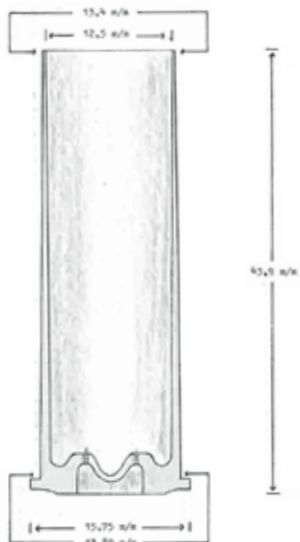

Foto: Mikael Lauth.

Vid den tiden då 1867 års gevär antogs så var skarp-skytterörelsen som mest aktiv och de nya armégevären anammades tämligen omgående som skarpskyttevapen genom förmånliga inköp från Kronan. Då randantända patronerna inte kan laddas om medförde detta att kostnaden för ammunitionen blev hög och på en tiden fick den enskilde skarpskytten själv betala för ammunitionen.

Köpmannen Hjalmar Bergstrand i Stockholm och även chef för 5:e kompaniet av Stockholms skarpskyttekår tog initiativet för beställning av centralantända patroner som kunde laddas om. Slutstycket måste bytas ut mot ett sådant anpassat till centralantända patronen men kostnaden för detta var liten i relation till vad man sparade på att kunna ladda om patronerna själv. Om man ser på genomskärningsbilden nedan av den centralantända patronen så blir den lite längre för att få plats med tändhattsläget och den exakta patronlängden är 43,9 millimeter.

Genomskärningsbild centralantänd patronhylsa 12.7x44R. Med tillstånd av Sören Thuren, Tibro.

Var måttet 12.7 kom ifrån är lite oklart, men räffeldjupet på pipan låg ursprungligen på 12.62 millimeter och det gällde att ha en kula som var något större och då låg nog 12,7 millimeter närmast till hands. Så det är rimligt att anta att man använde sig av 12,7 vid beteckningen av patronen. Räffeldjupet ökades senare till 12.65 mm och kulorna låg normalt på minsta måttet 12,8 millimeter samt upp till 13,1 millimeter. När det gäller patronbeteckningar är det inte logiskt alla gånger, till exempel den gamla tyska militärpatronen 8x57JS kallas ibland 7,92x57Mauser men det är samma patron eller ta de moderna revolverpatronerna 38 Special och 357 Magnum som har samma kaliber men olika hylslängd.

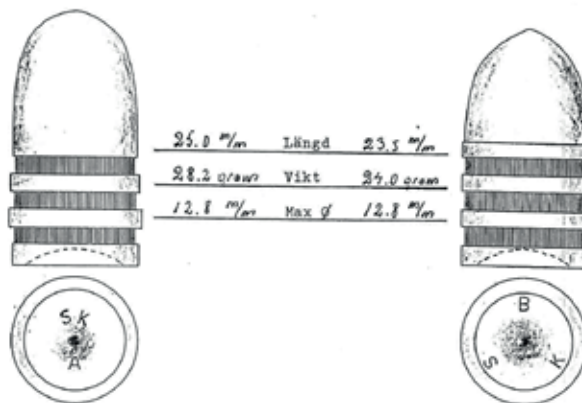
Sammanfattning

Kaliberbeteckningen 12.17 kommer av att kalibern angavs i decimaltum och 1867 års gevär var baserat på 1860/1864 års gevär som hade en kaliber på 0,41 decimaltum vilket motsvaras av 12,17 millimeter. Patronbeteckningen 12,7x44R på den centralantända patronen får ses som den tidens praktiska ansats avseende kulans diameter och hylslängd. Följande beteckningar är vanligt förekommande för 1867 år gevär.

- 12 mm Remington
- Remingtonarn
- 12,7 mm Remington
- 12,7 mm gevär m/67
- 12,17 Remington
- Remington 12,17 x 44
- 12,17 x 42R (avser original kantantänd patron)
- 12,7x44R
- 12,17x44R

från "Svensk Skytteförbundet" årg. 1885

Annons för "Remingtonkuler". Med tillstånd av Sören Thuren, Tibro.

12,17 (Patronladdat svartkrutsgevär stående)
 Klassen är ej upptagen i MLAIC:s skjutreglemente

Skjutavstånd:	50 m
Tavla:	Internationella pistoltavlan ISSF 50
Skjutställning:	Stående
Modell:	Endast originalvapen i kaliber 12,17x44R
Rem:	Tillåten
Riktmedel:	Endast öppna riktmedel som överensstämmer med vapnets ursprungliga tillverkningsperiod.
Diopter:	Ej tillåtet
Borrning:	Räfflad
Kaliber:	12.17x44R
Projektil:	Skall vara av tidsenlig modell, ej mantlad kula eller gascheck.
Rendragning:	Tillåtet mellan skotten
Klädsel:	Ej tillåtet med skyttejacka, skyttebyxor, skytteskor eller skyttehandskar.